

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
А288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.

ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

Список використаної літератури

1. Вільчик Т. Б. Адвокатура й держава: взаємодія в забезпеченні прав і законних інтересів громадян. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2014. № 10–1. Т. 1. С. 62–65 URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/18750/1/62–66.pdf>
2. Бисага Ю. М. Сутність та соціальне призначення адвокатури: конституційно-правовий дискус. *Порівняльно-аналітичне право*. 2022. С. 319–321. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/02/60.pdf>
3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076–17#Text>
4. Адамова І. Х. Проблеми забезпечення незалежності адвокатури як інституту громадянського суспільства в Україні. *Науковий вісник ужгородського національного університету*. Серія Право. 2020. № 62. С. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2021/03/Visnik-62–1.pdf>

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент **Кравченко Марина Олександрівна**

Цуркан Д. С.

студент 4-го курсу факультету
адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

«ГОНОРАР УСПІХУ» В АДВОКАТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ ДОСВІД УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ПРАКТИКИ

У сучасній адвокатській практиці питання визначення та виплати винагороди за надану правничу допомогу набуває особливої актуальності. Однією з найбільш дискусійних форм винагороди був та залишається «гонорар успіху», який передбачає виплату адвокату додаткової винагороди у разі досягнення позитивного для клієнта результату.

Відповідно до статті 30 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», гонорар є формою винагороди адвоката, яка виплачується за здійснення захисту, представництва та надання інших видів професійної правничої допомоги клієнту. Таке визначення відповідає змісту положень Правил адвокатської етики від 09.06.2017 р. [2], які також присвячені гонорару. Законодавством передбачено два види порядку обчислення гонорару адвоката: фіксований розмір та погодинна оплата [1], проте використання такої форми винагороди адвоката як «гонорар успіху» не заборонено законом.

Зауважимо, що поняття «гонорар успіху» не закріплено в українському законодавстві. Утім, воно набуло розвитку у судовій практиці. До прикладу, в постанові ВС КГС № 903/781/21 від 28.07.2022р., гонорар успіху визнано платою за досягнутий адвокатом результат [3]. Зауважимо, що особливістю гонорару успіху є те, що його сплата залежить від настання якоїсь події (це може бути сплата боржником певної заборгованості тощо).

Звернемо деяку увагу на зарубіжний досвід використання «гонорару успіху». До прикладу, в таких країнах як Англія та Уельс гонорар успіху використовується у вигляді умовного гонорару [4, с.737]. В цих країнах є дві форми угоди про умовний гонорар: звичайна і альтернативна. Звичайною формою угоди про такий гонорар є згода соліситора вступити в справу на умові, що у випадку, якщо він програє справу, то він не отримує оплати. При альтернативній формі гонорар успіху виступає лише в якості бонусу. Клієнт укладає договір про оплату витраченого соліситором часу, згідно його погодинної ставки, з умовою виплатити додатково гонорар успіху. В цих країнах бонус становить до 100 % гонорару та не більше 25 % присудженої компенсації [4, с.737].

Французький закон про адвокатуру дозволяє додаткову винагороду адвоката «за успіх», проте забороняє «*pactum de quota litis*» (непередбачений збір). Причиною для заборони є ризик змішування інтересів клієнта з інтересами адвоката [4, с.737].

Що стосується Німеччини, то німецьким адвокатам згідно з п.2 ч. (В), ст.49 BRAO не дозволялося використовувати гонорар успіху. Утім були винятки, які стосувалися комерційних справ. В цих справах можна було узгоджувати підвищені гонорари. Зазначимо, у 2006 році Конституційним судом у справі «1 BvR 2576/04» було висловлену позицію, що норма, яка повністю забороняла будь-які угоди про гонорар успіху суперечить ст.12 Основного закону. Як наслідок, було прийнято рішення, що ця норма має бути неконституційною [4, с.737].

Отже, «гонорар успіху» є однією з сучасних та дискусійних форм винагороди адвоката. Незважаючи на те, що чинне українське законодавство прямо не закріплює поняття «гонорару успіху», судова практика, зокрема позиції Верховного Суду, визнає його допустимим елементом договірних відносин між адвокатом і клієнтом за умови, що такий гонорар не суперечить принципам справедливості, розумності та добросовісності. Досвід зарубіжних країн свідчить, що подібні форми оплати є поширеними і законодавчо врегульованими, проте з певними обмеженнями, спрямованими на запобігання конфлікту інтересів та зловживань.

Список використаної літератури

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/conv#n6>
2. Правила адвокатської етики : рішення Звітно-виборного з'їзду адвокатів України від 09.06.2017 р. (зі змінами) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17>
3. Щодо стягнення «гонорару успіху». Огляд судової практики. *Офіційний вебсайт Вищої школи адвокатури НААУ*. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/shhodo-styagnennya-gonoraru-uspihu-oglyad-sudovoyi-praktyky>
4. Остафійчук Л. А. Про гонорар успіху адвоката. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 11. 2022. С 736–740.

Науковий керівник: асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» *Щербатий Роман Романович*

Шевченко В. О.

студентка 2-го курсу факультету
прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»

ОСОБЛИВОСТІ СТАТУСУ АДВОКАТА ІНОЗЕМНОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ

Україна як суверенна, незалежна, демократична, соціальна, правова держава [1] має європейський вектор розвитку, що передбачає політичні, економічні, культурні та інші реформи. Інтеграція України в європейську спільноту має багатовимірну користь, яка охоплює різні сфери. Адаптація до європейських норм вдосконалює національне законодавство України, але враховуючи усі євроінтеграційні процеси, розвиток міжнародних зв'язків, поширюється потреба в захисті громадян України та іноземних громадян.

Адвокатура України — недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури [2].

Інститут адвокатури України складають всі адвокати України, які мають право здійснювати адвокатську діяльність. Законодавець зазначає, що адвокатом може бути фізична особа, яка має повну вищу юридичну освіту, володіє державною мовою відповідно до визначеного рівня, має стаж роботи в галузі права не менше двох років, склала кваліфікаційний іспит, пройшла стажування, склала присягу адвока-

Мороз І. Р.

Взаємодія Національної асоціації адвокатів України
з Міжнародною асоціацією адвокатів (ІВА): основні напрями
та результати 618

Лукашевич А. Л.

Виконання в Україні угоди за медіацією, укладеної
за кордоном: сучасні проблеми 521

Німенко Є. О.

Цифровізація адвокатської діяльності: досвід ЄС і перспективи
в Україні 624

Новицька В. Д., Санжакова М. О.

Етичні стандарти адвокатської діяльності: порівняльний
аналіз українського та європейського досвіду 628

Ремінська П. В.

Вплив європейських стандартів на реформування адвокатури
України 630

Топал В. С.

Адвокатура Німеччини та адвокатура України: порівняльний
аналіз 633

Цуркан Д. С.

«Гонорар успіху» в адвокатській діяльності: порівняльно-
правовий досвід української та зарубіжної практики 635

Шевченко В. О.

Особливості статусу адвоката іноземної держави в Україні 637

Янковська М.-А. В.

Конвенція Ради Європи про захист професії адвоката
як міжнародний стандарт правової безпеки інституту
адвокатури 640

Стефанчук М. М.

Інститут безоплатної правничої допомоги: актуальні виклики ... 643